

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. VI. De Vbiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

reliquerant, immigrarunt; Chattorum nonnulli in partem vacuarum sedium successerunt. quò illud spectat auctoris nostri: *Chaucorum gens in Catos usque sinuatur*. Limites igitur ab hac parte promoveo, ab septentrionibus per Visurgim amnem à confluenta Ambræ, ad confluentem usque fluminis, quod 1v millibus passuum infra opidum *Flotow* Visurgi miscetur: inde ab occidente, per lineam ad prædictum montium jugum, medio situ inter duo opida *Lemgow, & Barndorp*.

Regiones nunc dictis Chattorum finibus comprehenduntur istæ: Thuringia & Hassia totæ; omnis item Grubbenhagensis ducatus; episcopatus Paderbornensis dimidia pars, Visurgi adfixa; abbatia Fuldenensis; Franconiæ Coburgiensiisque ducatum portiones. Errant, suo more, quamvehementissimè Strabo ac Ptolemæus, Chattos inter mi-
nores Germaniæ gentes numerantes.

Antiquum CATTORUM nomen retinere nunc HASSOS, haud dubitandum est. nam T & S commutativæ sunt pro ratione dialectorum apud Germanos literæ. sic quidpe inferioribus Germanis, sive Saxonibus, dicuntur *Wat, dat, Water*; quæ superioribus sunt *Was, das, Wasser*. qui igitur nunc HASSI, antiquitus aliâ dialecto vocabantur HATTI. quum autem prisca illis Celtis H adspiratio densius, ut supra ad Vahalem dictum, exprimeretur, quasi geminata; factum inde est Græcorum *χ*, id est, Latinorum *ch*. unde ipsius gentis nomen apud Strabonem & Dionem legitur ΧΑΤΤΟΙ. & apud Plinium, item apud Tacitum, in duobus prioribus annalium libris, CHATTI; apud Ptolemæum verò ΧΑΤΤΑΙ. ex quo postea, X, mutato in confine K, sive adspiracione rejecta, factum est Romanis CATTI: quemadmodum ex *Vabali, Vachalis, & Vacalis*; item ex *Drahono, Drachonus, & Draconus*. Sed Chattos, olim etiam dictos fuisse CHASSOS, Germanicè *Chassen*, pro *Hassen*; fidem facit *Cattuvariorum* vocabulum inde derivatum: quos alii *Chattuarios*, alii *Chassuarios* adpellarunt; ut infra, cap. xv, ostendetur. Apud Aethicæ cosmographum, in recensione gentium Oceani, ut ille vocat, orientalis, corruptâ scripturâ legitur vocabulum *Cattigaucos*; pro *Chattos, Chancos*.

Ceterum, opida Svevis suis Cæsar tribuit comment. 1v, his verbis: *Svevos, postquam per exploratores pontem fieri comperissent, more suo concilio habito, nuntios in omnes partes dimisisse, uti de opidis demigrarent*. Verum minus propriè heic vicos eum adpellavisse opidorum vocabulo, nullaq; Germanis prisca fuisse opida, supra lib. 1, cap. xiii, ostensum est.

Caput tamen Cattorum gentis refert Tacitus, annalium lib. 1, MATTIUM, sub initium principatus Tiberii; quum Mattiacorum nomen, quod inde postea derivatum, nondum exstaret. De hoc in Mattiacis, quorum postea fuit, plura dicam.

Princeps hodiè Hassiæ urbs est vulgari vocabulo *Cassel*; quam imperitum antiquæ historiæ geographiæque vulgus Latinorum vocat *Cassellam*, quum verum genuinumque & antiquissimum loci nomen fuerit CASTELLUM CHATTORUM: quemadmodum Flandriæ nunc opidum *Cassel*, olim fuit *Castellum Morinorum*; & ad Mosæ lævam ripam arx nunc *Kessel*, olim *Castellum Menapiorum*. A Druso Germanico *Chattorum castellum* fuisse conditum, è Floro satis patere puto. Is de Drusi rebus per Germaniam gestis, sic lib. 1v, cap. ultimo: *Præterea in tutelam provinciarum, præsidia atque custodias ubique disposuit, per Mosam flumen, per Albim, per Visurgim. nam per Rheni quidem ripam, quinquaginta amplius castella direxit*. In his castellis ad Visurgim haud dubiè fuit dictum *Castellum Chattorum*, lævæ Fuldæ amnis ripæ, 1x millibus passuum supra Visurgis confluentem, impositum. nec obstat, quòd Florus Fuldæ nonnominavit. sic quidpe neque Amisæ neque Luppæ amnem meminit: apud quos tamen castella & præsidia posuisse Drusum, infra patebit. Id verò maximè in Chattorum Castello notandum, quòd & hoc in Romanum imperium, id est, Galliam spectante ripâ situm; quemadmodum omnia illa amplius castella ad Rhenum; & Castellum Menapiorum ad Mosam.

CAP. VI.

50

De UBIIS.

CHATTIS finitimos fuisse ab occidente ad Rheni ripam UBIS, satis ex iis patuit, quæ superiori capite ex Cæsaris commentariis allata. his conjunge ea, quæ superiore libro de ejusdem gentis in Galliam migratione dicta sunt. A Chattis scilicet quum perpetuò, jam inde ab iis temporibus, quæ Cæsaris in Galliam expeditiones præcesserunt, premerentur, ob eamque causam amicitiam cum Cæsare fecissent, auxilium ejus implorantes; tandem Augusto supplices facti, uti in Galliam

Galliam transire liceret, à M. Agrippâ, quum consularum is Romæ cum L. Gallo obtineret, id est, anno ante natum Iesum xxxvii, Rhenum transducti fuerunt. Videndum igitur nunc, quos trans Rhenum sineis incoluerint.

A meridie Mœno amne, à conflente Salæ, qui est apud opidum *Gemiunde*, ad confluentem usque Rheni, à Sedusiis discernebantur: inde ipso Rheno, ad Navæ usque confluentem, quondam à Mediomatricis, postmodum verò à Vangionibus. hinc ab occidente eodem Rheno à Treveris, Condruvis atque Eburonibus, ad Coloniam usque quæ postea ex ipsorum vocabulo cognomentum habuit Ubiorum. à septemtrionibus, limite juxta lineam à dictâ Coloniâ ad fontem Adranæ amnis, à Sigambriis submovebantur. 10 ab occasu æstivo, alio limite, juxta lineam à fonte Adranæ ad suprâ dictum Salæ Mœniquè confluentem, à Chattis arcebantur. Ad Mœnum usque pertinuisse, tum maximè liquebit, quum probatum fuerit, Mattiacos, qui sedes illorum occuparunt. huc usque fuisse extensos. Rhenum accoluisse, auctor est Cæsar comment. iv, de moribus eorum hæc narrans: *Ad alteram partem Svevorum, id est, Chattorum, succedunt Vbii; quorum fuit civitas ampla, atque florens, (ut est captus Germanorum) & paullo, qui sunt ejusdem generis (Germanorum), etiam ceteris humaniores; & propterea quòd Rhenum attingunt, multique ad eos mercatores ventitant, & ipsi, propter propinquitatem, Gallicis sunt moribus assuefacti.* Treveris fuisse finitimos, suprâ in horum explicatione patuit. Eburonibus quoque fuisse conterminos, inde colligo, quòd à Chattis pulsi, & in fidem Romanorum 20 recepti, in proximos Eburonum agros, quos Coloniam attingisse suprâ ostensum, traducti sunt. Sed quia à septemtrionibus Sigambros habuere finitimos, qui & ipsi paullo infra Coloniam Eburonibus fuere contermini, necessariò sequitur, his etiam fuisse per Rhenum junctos. De Sigambrorum propinquitate sic Cæsar, dicto commentario iv: *Cæsar, ad utramque partem pontis firmo presidio relicto, in sineis Sigambrorum contendit. Sigambri, ex eo tempore, quo pons institui captus est, fugâ comparatâ, hortantibus iis, quos ex Tenctheris atque Usipetibus apud se habebant, finibus suis excesserant, suaque omnia exportaverant, seque in solitudinem ac silvas abdidierant. Cæsar paucos dies in eorum finibus moratus, omnibus vicis adificisque incensis, frumentisque succisis, se in sineis Ubiorum recepit.* nam pontem à Treveris ad Ubios pertinuisse, suprâ in Treverorum descriptione ostensum est. De eadem 30 historiâ Dio, lib. xxxix: *Ὡς οὖν οἱ Οὐβίοι, ἑμποροὶ τῶν Σιγαμβροῦν ὁμοῦντες, καὶ Σιγαμβροῦν ἀπὸ τῶν ὄντων, ἐπεκαλιέσθησαν αὐτῶν, διέβη τὸν πόντον τῶν Σιγαμβροῦν.* id est: *Itaque, quum ab Vbiis, qui Sigambrorum finitimi, iidemque hostes erant, vocaretur, Rhenum ponte transit.* Hi igitur Ubiorum in Germaniâ fuere fines, antequàm gens ea in Galliam migravit. Continentur nunc iis finibus regiones, quibus vulgaria nomina *VVetteraw*, & *VVester wald*; eum exiguâ Hassiæ particulâ, quâ opida *Marburg* & *Gießen*.

CAP. VII.

De MATTIACIS.

40 **V**ULGUS geographorum hujus ævi Selandicas insulas quondam **MATTIACORUM** incoluisse gentem, ingenti, quo summos etiam viros implicatos video, errore statuit: omnes hac unâ ratione ducti, quia Tacitus, in libro de Germaniâ, sermonem de Mattiacis cum sermone de Batavis conjungit; quos Rheni amnis insulam ad Oceanum tenuisse constat. Alii tamen, ex eodem argumento, ad IseJam flumen, circa opida *Campen*, *Swoll*, *Deventer*, collocarunt: quum jam antea, ut suprâ ostensum, præsumissent, Batavos ad dictum flumen, & lacum Flevum, extensos fuisse. quidam etiam, ex eodem argumento, in septemtrionali eos fuisse volunt Hollandiâ. Verum horum omnium errores uti disturbentur, veraque Mattiacorum sedes discutiatur; 50 verba Taciti de utrâque gente integra inspiciamus; quæ sunt hujusmodi: *Omnium harum gentium virtute præcipui Batavi, non multum ex ripâ, sed insulam Rheni amnis colunt; Cattorum quondam populus, & seditione domesticâ in eas sedes transgressus, in quibus pars Romani imperii fierent. Manet honos, & antiqua societatis insigne: nam nec tributis contemnuntur, nec publicanus atterit: exempti oneribus, & collationibus, & tantum in usum præliorum sepeliti, velut tela atque arma, bellis reservantur. Est in eodem obsequio & Mattiacorum gens. protulit enim magnitudo populi Romani ultra Rhenum, utraque veteres terminos, imperii reverentiam. ita sede finibusque in suâ ripâ, mente animoque nobiscum agunt: cetera similes Batavis, nisi quòd ipso adhuc terra suo solo & cælo acrius animantur.* En, protulit ultra Rhenum, ait auctor, qui vetus erat imperii terminus; idemque Galliæ & Germaniæ limes.

Y y

at Selandicis